

The Effectiveness of Positive Parenting Education to Parents of Preschool Children on Children's Self-Control and Self-Efficacy

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Shirin Fallah¹
Khadijeh Abolmaali Alhusseini^{2*}
Mehrdad Sabet³

How to cite this article

Shirin Fallah, Khadijeh Abolmaali Alhusseini, Mehrdad Sabet, The Effectiveness of Positive Parenting Education to Parents of Preschool Children on Children's Self-Control and Self-Efficacy. *Islamic Life Style*. 2022; 6(2):260-269

1. PhD Student, Department of Educational Psychology, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.

2. Associate Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran (Corresponding Author).

3. Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Roodehen Branch, Roodehen, Iran.

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: abolmaali@riau.ac.ir

Article History

Received: 2021/09/04
Accepted: 2022/01/16

ABSTRACT

Purpose: The present research examines the analysis of the content of the researches of the Islamic Lifestyle Quarterly with a focus on health as one of the authoritative publications of the Ministry of Health.

Materials and Methods: The statistical society of scientific and research articles from the winter of 2018 to the spring of 2021, the number of 418 articles have been published in the scientific-research quarterly of Islamic lifestyle with a focus on health in 18 periods and three special issues. In such a way that by examining each article, necessary data were collected and data analysis was done using Excel software. Also, descriptive statistics methods, such as data classification according to distribution and frequency percentage, as well as drawing graphs and tables, have been used in data analysis. Sampling was not used and all elements of the society were investigated by census.

Findings: After examining each article, their content in terms of the number of articles published in the quarterly, author's gender, academic rank, field/trend and subjects and axes of interest of the authors, participating universities/organizations, statistical population, approach, type, The level of analysis, the strategy and time period of the researches, the type of data and the method of data collection were analyzed.

Purpose: Preschool children often have deficiencies and weaknesses in self-control and self-efficacy. Therefore, the aim of this study was determine the effectiveness of positive parenting education to parents of preschool children on children's self-control and self-efficacy.

Materials and Methods: This study was a quasi-experimental with pre-test, post-test and one-month follow-up with a control group. The research population was the parents of preschool children and their children in District 3 of Tehran city in the 2019-20 academic years, which from them number of 30 children and their parents were selected as a sample by available sampling method and randomly replaced into two equal groups. The parents of experimental group received 8 sessions of 90 minutes the Sanders positive parenting education and during this period the parents of control group did not receive any education. Data were collected whit using the Humphrey self-control scale and Morris self-efficacy questionnaire and analyzed by methods of chi-square, analysis of variance with repeated measures and Bonferroni post hoc test in SPSS-19 software.

Findings: The results showed that the experimental and control groups did not significant difference in terms of parental education and age of the children ($P>0.05$). Other results showed that the positive parenting education to parents of preschool children in compared to the control group led to increase children's self-control and self-efficacy and the results were maintained in the one-month follow-up phase ($P<0.001$).

Conclusion: The results indicated the effectiveness of positive parenting education to parents of preschool children on increasing children's self-control and self-efficacy. Therefore, to improve the characteristics of preschool children, can be used the positive parenting education method along with other educational methods, especially to increase self-control and self-efficacy.

Keywords: Positive Parenting Education, Self-Control, Self-Efficacy, Parents, Preschool Children.

اثر بخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش دبستانی بر خود کنترلی و خود کارآمدی فرزندان

شیرین فلاح^۱

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

خدیجه ابوالمعالی الحسینی^{۲*}

دانشیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران (نویسنده مسئول).

مهرداد ثابت^۳

استادیار، گروه روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران.

چکیده

هدف: کودکان پیش دبستانی معمولا دچار کاستی‌ها و ضعف‌هایی در خود کنترلی و خود کارآمدی هستند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر تعیین اثر بخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش دبستانی بر خود کنترلی و خود کارآمدی فرزندان بود.

مواد و روش ها: این مطالعه نیمه تجربی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری یک ماهه با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش والدین کودکان پیش دبستانی و فرزندان آنها در منطقه ۳ شهر تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند که از میان آنها تعداد ۳۰ کودک و والدین آنها با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه مساوی جایگزین شدند. والدین گروه آزمایش ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای تحت آموزش فرزندپروری مثبت ساندرز قرار گرفتند و در این مدت والدین گروه کنترل آموزشی ندید. داده‌ها با استفاده از مقیاس خود کنترلی هامفری و پرسشنامه خود کارآمدی موریس گردآوری و با روش‌های خرد، تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم‌افزار SPSS-19 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر تحصیلات والدین و سن کودکان تفاوت معناداری نداشتند ($P > .05$). دیگر نتایج نشان داد که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش دبستانی در مقایسه با گروه کنترل باعث افزایش خود کنترلی و خود کارآمدی فرزندان شد و نتایج در مرحله پیگیری یک ماهه حفظ شد ($P < .001$).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان‌دهنده اثر بخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش دبستانی بر افزایش خود کنترلی و خود کارآمدی فرزندان بود. بنابراین، برای بهبود ویژگی‌های کودکان پیش دبستانی می‌توان از روش آموزش فرزندپروری مثبت در کنار سایر روش‌های آموزشی به‌ویژه برای افزایش خود کنترلی و خود کارآمدی استفاده کرد.

واژگان کلیدی: آموزش فرزندپروری مثبت، خود کنترلی، خود کارآمدی، والدین، کودکان پیش دبستانی.

تاریخ دریافت: ۱۳/۰۶/۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۲۶/۱۰/۱۴۰۱

*نویسنده مسئول abolmaali@riau.ac.ir

مقدمه

در میان همه دوره‌های آموزشی، دوره پیش دبستانی حساسیت و اهمیت خاصی دارد. زیرا بنیان‌های شناختی، هیجانی و اجتماعی کودکان برای یادگیری مفاهیم گوناگون در آینده و شکوفایی استعدادها آنها پایه‌ریزی می‌شود (۱). دوره پیش دبستانی دوره حساسی در رشد برای شکل‌گیری شخصیت محسوب می‌شود و کودکان در این سن حساسیت بالایی به محیط دارند و یک محیط محرک و برانگیزاننده می‌تواند نقش موثری در افزایش توانایی یادگیری آنها داشته باشد (۲). دوره پیش دبستانی نقش مهمی در تکامل کودک در ابعاد مختلف از جمله جسمی، روانی، اجتماعی، هیجانی، اخلاقی و شناختی دارد و این دوره به‌عنوان دوره آمادگی جهت ورود به دبستان محسوب می‌شود (۳). کودکان پیش دبستانی معمولا دارای ضعف‌هایی در خود کنترلی هستند (۴). خود کنترلی به معنای توانایی افراد در کنترل و مدیریت غرایز، رفتارها، باورها و احساس‌ها با وجود برانگیخته شدن آنها و تمایل به عمل به آنها است (۵). خود کنترلی نشان‌دهنده میزان شناخت فرد از توانایی‌های خود و استفاده از آنها برای کنترل احساس‌ها، رفتارها، نیازها و هیجان‌ها در ارتباط با خود و جامعه می‌باشد که مطابقت رفتارهای فرد با شرایط و موقعیت واقعی را به نمایش می‌گذارد (۶). خود کنترلی شامل مجموعه‌ای از فرایندهای توجه، انگیزه و رفتار است که توسط افراد تنظیم می‌شود تا با توجه به موانع به اهداف سطح بالا دست یابند (۷). افراد دارای خود کنترلی بالا برخلاف افراد دارای خود کنترلی پایین کمتر احساس ناامیدی، افسردگی و بی‌علاقگی می‌کنند، عزت نفس بالاتری دارند، نقاط قوت و ضعف خود را بهتر می‌شناسند، در صورت مواجهه با رویدادهای تنش‌زا بهتر می‌توانند با آنها مقابله کنند و از سلامت و کیفیت زندگی بالاتری برخوردارند (۸).

یکی دیگر از ضعف‌ها و کاستی‌های کودکان پیش دبستانی، کاهش خود کارآمدی است (۹). خود کارآمدی به معنای ادراک، قضاوت و ارزیابی فرد از توانایی‌های خود برای سازماندهی، اجرای یک سری فعالیت‌ها و انجام وظیفه‌ها می‌باشد (۱۰). در تعریفی دیگر خود کارآمدی ادراک شایستگی، کفایت و قابلیت کناره‌آوردن با زندگی یا ادراک فرد از درجه کنترلی است که بر زندگی دارد (۱۱). خود کارآمدی یک فرایند شناختی و نشان‌دهنده باور فرد به توانمندی‌های خود است و نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان تلاش، پشتکار و استقامت فرد برای انجام یک عمل یا رفتار دارد (۱۲). انجام موفق یک تکلیف علاوه بر داشتن دانش و مهارت نیاز به خود کارآمدی یا سطح قابل قبولی از انتظار برای موفقیت می‌باشد (۱۳). خود کارآمدی پایین سبب می‌شود که افراد قبل از رسیدن به پیامدهای مطلوب، تلاش خود را متوقف می‌کنند و چنین افرادی در زندگی با مشکلات فراوانی مواجه هستند و غالبا در حل آنها ناموفق

می‌باشند، اما افراد با خودکارآمدی بالا دارای پشتکار و استقامت زیادی هستند و تا رسیدن به پیامدهای مطلوب به تلاش خود ادامه می‌دهند و چنین افرادی غالباً در حل مشکل‌ها و چالش‌ها به‌صورت موفق عمل می‌کنند (۱۴).

خودکنترلی و خودکارآمدی کودکان تا حدود زیادی به کیفیت تربیت کودک توسط والدین در سال‌های کودکی اول بستگی دارد (۱۵). روش‌های بسیاری جهت بهبود ویژگی‌های کودکان وجود دارد که یکی از آنها روش آموزش فرزندپروری مثبت به والدین است (۱۶). این روش یک شیوه مداخله خانوادگی رفتاری چندسطحی است که از طریق پنج اصل فرزندپروری مثبت شامل اطمینان از محیطی امن و جذاب، خلق محیط آموزشی مثبت، کاربرد انضباط مقتدرانه، وجود انتظارات واقع‌گرایانه و مراقبت از خود به‌عنوان یک والد سبب بهبود عوامل محافظتی کودکان و کاهش عوامل خطرناک مرتبط با مشکلات رفتاری و هیجانی در کودکان می‌شود (۱۷). آموزش فرزندپروری مثبت یکی از روش‌های آموزش والدین مبتنی بر رفتار درمانگری خانوادگی بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی و اصول شناختی- رفتاری است که راهبردهای علمی و موثر پرورش مهارت‌های اجتماعی و زبانی، خودتنظیمی هیجانی، استقلال و حل مساله را به والدین آموزش می‌دهد تا در ارتباط با فرزندان از آنها استفاده کنند (۱۸). فرزندپروری مثبت دارای سه هدف عمده شامل افزایش دانش، مهارت، اعتمادبه‌نفس، خودکارآمدی و خوش‌فکری والدین در تربیت کودکان، گسترش سرگرمی، ایمنی، پرورش و ایجاد محیط‌هایی با تعارض کمتر و افزایش کارآمدی رفتاری، هوشی، زبانی، عاطفی و اجتماعی کودکان از طریق افزایش مهارت‌های والدینی می‌باشد (۱۹). برنامه فرزندپروری مثبت سبب ایجاد رابطه مثبت بین والدین و فرزندان می‌شود و به والدین کمک می‌کند تا از راهبردهای موثر مدیریت در برخورد با انواع مسائل و مشکلات رشدی و رفتاری کودک را یادگیرند و در زندگی به‌طور موثری از آنها استفاده نمایند (۲۰). آموزش فرزندپروری مثبت باعث تغییر عملکرد انضباطی والدین و احساس رضایت و شایستگی در آنان می‌شود و از یک سو مهارت‌های ارتباطی و اعتمادبه‌نفس کودکان و از سوی دیگر جو عاطفی مثبت خانواده، شیوه‌های مراقبت از خود و انتظارات واقع‌گرایانه والدین را افزایش می‌دهد (۲۱).

با اینکه پژوهش‌های نسبتاً زیادی درباره آموزش فرزندپروری مثبت انجام شده، اما این پژوهش‌ها کمتر به اثربخشی آن بر خودکنترلی و خودکارآمدی توجه داشتند و نتایج این زمینه متفاوت یا متناقض بوده است. برای مثال نتایج پژوهش هاتج نشان داد که رفتارهای فرزندپروری مثبت اثر معناداری بر خودکنترلی فرزندان با سطوح مختلف مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده در دوران کودکی داشت (۲۲). ساندرز ضمن پژوهشی به این نتیجه رسید که برنامه آموزش والدگری مثبت باعث کاهش مشکلات رفتاری و عاطفی کودکان و افزایش خودتنظیمی آنها شد (۲۳). در پژوهشی دیگر عیسی‌نژاد و همکاران گزارش کردند که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین باعث کاهش پرخاشگری و مشکلات رفتاری و افزایش مسئولیت‌پذیری فرزندان پرخاشگر آنها شد (۲۴). محمدپناه اردکان و همکاران ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که آموزش

فرزندپروری مثبت باعث افزایش خودکارآمدی والدگری والدین شد، اما اثر معناداری بر خویشن‌داری فرزندان نداشت (۲۵). در پژوهشی دیگر طاهری و همکاران گزارش کردند که برنامه فرزندپروری مثبت بر کارکرد خانواده و مولفه‌های آن شامل حل مساله، ارتباطات، نقش‌ها، پاسخگویی عاطفی، دلبستگی عاطفی و کارکرد عمومی خانواده در خانواده‌های دارای فرزند کم‌توان ذهنی موثر بود، اما بر مولفه کنترل رفتار آنها اثر معناداری نداشت (۲۶). همچنین، نتایج پژوهش ریوز-زالدیبار و همکاران نشان داد که برنامه والدگری مثبت نقش موثری در افزایش خودکارآمدی والدین و بهبود سبک‌های فرزندپروری آنها داشت (۲۷). موراسکا و همکاران ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که برنامه آموزش فرزندپروری مثبت باعث کاهش سبک‌های فرزندپروری منفی، تعارضات والدین، تعارضات والد- فرزند و مشکلات سازگاری و افزایش خودکارآمدی و اعتمادبه‌نفس والدین شد، اما اثر معناداری بر کیفیت روابط زناشویی و رضایت والدین نداشت (۲۸). در پژوهشی دیگر رحیمی و همکاران گزارش کردند که برنامه فرزندپروری مثبت باعث افزایش خودکارآمدی والدگری و تغییر سبک‌های والدگری مادران کودکان با اختلالات درونی‌سازی شده و برونی‌سازی شده شد (۲۹). دهقان منشادی و همکاران ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های فرزندپروری مثبت باعث افزایش خودکارآمدی والدگری زنان سرپرست خانوار شد، اما بر مشکلات رفتاری کودکان آنها تاثیر معناداری نداشت (۳۰). در پژوهشی دیگر عاشوری و همکاران گزارش کردند که برنامه والدگری مثبت باعث افزایش خودکارآمدی والدینی و تعامل مادر- کودک دارای کودکان کم‌توانی هوشی شد (۳۱).

دوره پیش‌دستانی یکی از دوره‌های مهم رشد و تاثیرگذار بر سایر دوره‌های رشدی است و معمولاً کودکان در دوره دارای مشکلاتی در زمینه خودکنترلی و خودکارآمدی هستند. بنابراین، برای بهبود آنها نیاز است که از روش‌های آموزشی مناسب استفاده کرد که یکی از روش‌های آموزش به والدین روش آموزش فرزندپروری مثبت است که می‌تواند سبب بهبود ویژگی‌های کودکان شود. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه درباره آموزش فرزندپروری مثبت پژوهش‌های نسبتاً زیادی انجام شده، اما از یک سو این پژوهش‌ها کمتر به اثربخشی آن بر خودکنترلی و خودکارآمدی توجه داشتند و از سوی دیگر نتایج متفاوت یا متناقض بوده است. به عبارت دیگر، گاهی نتایج پژوهش‌ها حاکی از اثربخشی روش آموزش فرزندپروری مثبت و گاهی حاکی از عدم اثربخشی آن بر متغیرهای روانشناختی بوده است. در نتیجه، برای جمع‌بندی درباره روش آموزش فرزندپروری مثبت بر خودکنترلی و خودکارآمدی نیازی به انجام پژوهش‌های بیشتری است. یکی دیگر از نقاط قوت پژوهش حاضر بررسی پایداری نتایج در بلندمدت است که اکثر پژوهش‌های قبلی آن را بررسی نکردند و این مساله باعث ایجاد تفاوت برجسته بین پژوهش حاضر با پژوهش‌های قبلی می‌شود. علاوه بر آن، نتایج این پژوهش می‌تواند به متخصصان، درمانگران و روانشناسان خانواده در استفاده از یک روش آموزشی جهت بهبود ویژگی‌های روانشناختی خانواده کمک کند. در نتیجه، هدف پژوهش حاضر

تعیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش‌دبستانی بر خودکنترلی و خودکارآمدی فرزندان بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه نیمه‌تجربی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری یک ماهه با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش والدین کودکان پیش‌دبستانی و فرزندان آنها در منطقه ۳ شهر تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند که از میان آنها تعداد ۳۰ کودک و والدین آنها با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری پژوهشگر از میان ۴ مراکز پیش‌دبستانی که به آنها دسترسی داشت تعداد ۳۰ کودک و والدین آنها را بر اساس ملاک‌های ورود به مطالعه انتخاب کرد. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل حداقل تحصیلات دیپلم برای والدین، عدم سابقه دریافت آموزش فرزندپروری مثبت در هیچ یک از والدین، عدم استفاده کودک یا والدین از سایر روش‌های درمانی به‌صورت همزمان، عدم اعتیاد و مصرف داروهای روان‌پزشکی از جمله ضداضطراب و ضدافسردگی، عدم وجود اختلال‌های روانشناختی شدید و عدم وقوع رخداد‌های تنش‌زا مانند مرگ و طلاق نزدیکان در سه ماه گذشته بودند. همچنین، ملاک‌های خروج از مطالعه شامل انصراف از ادامه همکاری، غیبت بیشتر از یک جلسه و عدم همکاری در جلسات مداخله بودند.

برای انجام این پژوهش پس از کسب مجوزها و هماهنگی‌های لازم از دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن و مراکز پیش‌دبستانی اقدام به تبلیغ جهت ثبت‌نام در دوره آموزشی فرزندپروری مثبت شد و نمونه‌گیری تازمانی که نمونه‌ها به ۳۰ کودک و والدین آنها رسید، پایان یافت. قبل از انتخاب والدین به‌عنوان نمونه برای آنها اهمیت و ضرورت پژوهش بیان و درباره رعایت نکات اخلاقی از جمله رازداری، حفظ حریم نمونه‌ها، محرمانه‌ماندن اطلاعات شخصی و غیره اطمینان خاطر داده شد. سپس نمونه‌ها به روش تصادفی با کمک قرعه‌کشی به دو گروه مساوی تقسیم و یکی از گروه‌ها به‌عنوان گروه آزمایش و گروه دیگر به‌عنوان گروه کنترل انتخاب شد. والدین گروه آزمایش ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای تحت آموزش فرزندپروری مثبت ساندرز (۳۲) قرار گرفتند و در این مدت والدین

گروه کنترل آموزشی ندید و در لیست انتظار برای آموزش قرار گرفت.

برای گردآوری داده‌ها علاوه بر فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل تحصیلات والدین و سن کودکان از مقیاس خودکنترلی و پرسشنامه خودکارآمدی استفاده شد.

مقیاس خودکنترلی: این مقیاس توسط هامفری با ۱۱ گویه طراحی شد؛ به‌طوری‌که هر گویه به‌صورت طیف دو درجه‌ای شامل بله (نمره ۱) و خیر (نمره ۰) نمره‌گذاری و گویه‌های ۲، ۳، ۴، ۶، ۷ و ۱۰ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار از طریق مجموع نمره گویه‌ها محاسبه، لذا دامنه نمرات بین ۰ الی ۱۱ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده خودکنترلی بیشتر می‌باشد. روایی همگرای مقیاس خودکنترلی هامفری با دیگر ابزارهای خودکنترلی در دامنه ۰/۶۵ الی ۰/۷۱ و پایایی آن با روش بازآزمایی سه هفته‌ای ۰/۷۱ بدست آمد (۳۳). در ایران، مقدار پایایی مقیاس خودکنترلی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ گزارش شد (۱۵). در پژوهش حاضر مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بدست آمد.

پرسشنامه خودکارآمدی: این پرسشنامه توسط موریس با ۲۳ گویه طراحی شد؛ به‌طوری‌که هر گویه به‌صورت طیف پنج درجه‌ای شامل اصلاً (نمره ۱)، کم (نمره ۲)، متوسط (نمره ۳)، زیاد (نمره ۴) و بسیار زیاد (نمره ۵) نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار از طریق مجموع نمره گویه‌ها محاسبه، لذا دامنه نمرات بین ۲۳ الی ۱۱۵ است و نمره بالاتر نشان‌دهنده خودکارآمدی بیشتر می‌باشد. روایی واگرایی ابزار را با سیاهه افسردگی کودکان ۰/۴۰- گزارش که در سطح کوچک‌تر از ۰/۰۵ معنادار بود و پایایی کل آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ بدست آمد (۳۴). در ایران، مقدار پایایی پرسشنامه خودکارآمدی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۷ گزارش شد (۳۵). در پژوهش حاضر مقدار پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بدست آمد.

برنامه مداخله آموزش فرزندپروری مثبت بر اساس پکیج ساندرز (۳۲) توسط علی‌اکبری دهکردی و همکاران (۳۶) برای ۸ جلسه طراحی که هدف و محتوی آن به‌طور خلاصه در جدول ۱ گزارش شد.

جدول ۱. هدف و محتوی آموزش فرزندپروری مثبت به تفکیک جلسات

جلسه	هدف	محتویات
اول	معارفه	آشنایی با یکدیگر، بیان قوانین گروه، تشریح اهداف و محتوی کلی جلسات، تشویق والدین به مشاهده، ارزیابی و پیگیری رفتارهای کودکان با هدف تغییر رفتار آنها
دوم	ارتقای رشد کودکان ۱	آموزش استراتژی‌هایی برای ایجاد ارتباط مثبت با کودک (صحبت با کودکان، عاطفه به خرج دادن اختصاص زمان مفید به کودک) و تمرین آنها با ایفای نقش در گروه
سوم	ارتقای رشد کودکان ۲	آموزش استراتژی‌هایی برای افزایش رفتارهای مثبت (تحسین توصیفی، فراهم کردن فعالیت‌های سرگرم‌کننده و غیره) و آموزش زمان و چگونگی کاربست آموزش‌ها
چهارم	ارتقای رشد کودکان ۳	آموزش استراتژی‌هایی همانند آموزش انقادی، تکنیک پرسیدن، گفتن انجام‌دادن و غیره به والدین برای یاددهی رفتارها و مهارت‌های جدید به کودکان
پنجم	۱	مدیریت رفتارهای ناکارآمد آموزش پیامدهای منفی تنبیه و استراتژی‌هایی برای مقابله با سوء رفتار کودک شامل قانون گذاشتن، بحث مستقیم، دستور مستقیم و روشن و نادیده گرفتن

ششم	مدیریت رفتارهای ناکارآمد	آموزش استراتژی‌های جایگزین تنبیه شکل پیشرفته شامل پیامد منطقی، محروم‌سازی و زمان ساکت برای مقابله موثر با رفتارهای نامناسب	۲
هفتم	مدیریت رفتارهای ناکارآمد	آموزش سه برنامه کاربردی شامل برنامه روزانه پیروی، برنامه تصحیح رفتار و چارت رفتاری با هدف مدیریت سوء رفتار کودک توسط والدین به صورت روزانه	۳
هشتم	از پیش برنامه‌ریزی کردن	آموزش شناسایی موقعیت‌های پرخطر و بکارگیری استراتژی‌هایی در قالب تکنیک فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده در موقعیت‌های پرخطر در خانه و خارج از آن و رهنمودهایی برای بقا و دوام خانواده	

نمونه‌های پژوهش حاضر ۳۰ کودک پیش‌دستانی و والدین آنها در دو گروه مساوی بودند که ریزشی در نمونه‌های هیچ یک از دو گروه اتفاق نیفتاد. نتایج آزمون خدو نشان داد که گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر تحصیلات والدین و سن کودکان تفاوت معناداری نداشتند ($P > 0.05$) (جدول ۲).

داده‌ها پس از گردآوری با روش‌های خدو، تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم‌افزار SPSS 19 در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها

جدول ۲. نتایج آزمون خدو برای مقایسه گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر تحصیلات والدین و سن کودکان

متغیرها	سطوح	گروه آزمایش		گروه کنترل		معناداری
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	
تحصیلات	دیپلم	۲۲	۷۳/۳۳	۲۲	۷۳/۳۳	۱/۰۰۰
	کاردانی	۴	۱۳/۳۳	۴	۱۳/۳۳	
	کارشناسی و بالاتر	۴	۱۳/۳۳	۴	۱۳/۳۳	
سن	۵ سال	۷	۴۶/۶۷	۸	۵۳/۳۳	۰/۶۸۰
	۶ سال	۸	۵۳/۳۳	۷	۴۶/۶۷	

دو متغیر در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل افزایش بیشتری داشت (جدول ۳).

نتایج میانگین و انحراف معیار خودکنترلی و خودکارآمدی فرزندان گروه‌های آزمایش و کنترل در مراحل ارزیابی (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری یک ماهه) حاکی از آن بود که میانگین هر

جدول ۳. نتایج میانگین و انحراف معیار خودکنترلی و خودکارآمدی فرزندان گروه‌های آزمایش و کنترل در مراحل ارزیابی

متغیرها	مراحل	گروه آزمایش		گروه کنترل	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
خودکنترلی	پیش‌آزمون	۶/۹۳	۲/۰۹	۶/۸۰	۱/۲۶
	پس‌آزمون	۹/۹۳	۰/۹۶	۵/۹۳	۱/۴۴
	پیگیری	۱۰/۴۰	۰/۸۳	۶/۶۰	۱/۴۰
خودکارآمدی	پیش‌آزمون	۵۸/۴۰	۸/۲۹	۵۶/۲۷	۸/۴۱
	پس‌آزمون	۶۷/۲۰	۶/۷۹	۵۳/۶۰	۹/۶۶
	پیگیری	۶۷/۲۰	۷/۰۴	۵۴/۹۳	۸/۲۸

نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که اثر گروه، زمان و تعامل زمان و گروه برای هر دو متغیر خودکنترلی و خودکارآمدی معنادار است ($P < 0.001$). معنادار بودن گروه یعنی روش مداخله باعث بهبود هر دو متغیر شد و معنادار بودن زمان و تعامل زمان و گروه یعنی بین میانگین‌های متغیرها در مراحل ارزیابی تفاوت معناداری وجود داشت. همچنین، با توجه به اندازه اثر می‌توان گفت که در متغیر خودکنترلی ۶۱ تغییرات گروه، ۵۶ تغییرات زمان و ۵۱ تغییرات تعامل زمان و گروه و در متغیر خودکارآمدی ۳۰ تغییرات گروه، ۲۵ تغییرات زمان و ۲۵ تغییرات

بررسی پیش‌فرض‌های روش تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که فرض نرمال بودن متغیرهای خودکنترلی و خودکارآمدی در مراحل ارزیابی بر اساس مقادیر آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و شاپیرو-ویلک، فرض همگنی واریانس‌های متغیرهای خودکنترلی و خودکارآمدی بر اساس مقادیر آزمون لوین و فرض همگنی ماتریس‌های واریانس-کوواریانس بر اساس مقادیر آزمون ام.باکس رد نشدند ($P > 0.05$)، اما فرض همگنی کوواریانس‌ها بر اساس آزمون کرویت موخلی رد شد ($P < 0.05$). بنابراین، در تحلیل‌ها باید از شاخص گرین‌هاوس-گیسر استفاده شود.

تعامل زمان و گروه ناشی از روش مداخله یعنی آموزش فرزندپروری مثبت بود (جدول ۴).

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر برای تعیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت بر خودکنترلی و خودکارآمدی

متغیرها	منبع	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	معناداری	اندازه اثر
خودکنترلی	گروه	۱۹۰/۷۷	۲/۰۰	۹۵/۳۹	۳۲/۸۴	۰/۰۰۱	۰/۶۱
	زمان	۱۰۶/۵۰	۱/۴۶	۷۳/۱۱	۵۳/۰۰	۰/۰۰۱	۰/۵۶
خودکارآمدی	زمان*گروه	۸۶/۴۳	۲/۹۱	۲۹/۶۶	۲۱/۵۱	۰/۰۰۱	۰/۵۱
	گروه	۲۰۲۰/۶۸	۲/۰۰	۱۰۱۰/۳۴	۹/۱۳	۰/۰۰۱	۰/۳۰
خودکارآمدی	زمان	۶۸۳/۶۲	۱/۴۳	۴۷۷/۸۷	۱۳/۹۳	۰/۰۰۱	۰/۲۵
	زمان*گروه	۶۹۵/۲۳	۲/۸۶	۲۴۲/۹۹	۷/۰۸	۰/۰۰۱	۰/۲۵

نیبود ($P > 0.05$). به عبارت دیگر، روش مداخله آموزش فرزندپروری مثبت باعث بهبود خودکنترلی شد و نتایج در مرحله پیگیری نیز حفظ شد (جدول ۵).

نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه میانگین خودکنترلی و خودکارآمدی در مراحل ارزیابی نشان داد که در هر دو متغیر اختلاف میانگین پیش‌آزمون با پس‌آزمون و پیگیری معنادار بود ($P < 0.001$)، اما اختلاف میانگین پس‌آزمون و پیگیری معنادار

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه میانگین خودکنترلی و خودکارآمدی در مراحل ارزیابی

متغیرها	مراحل	اختلاف میانگین‌ها	خطای معیار	معناداری
خودکنترلی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۲/۹۴	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۳/۱۱	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	-۰/۱۷	۰/۴۲۸
خودکارآمدی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۸/۵۹	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۸/۵۹	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۰/۰۰	۱/۰۰۰

نتیجه گیری

پیش‌دبستانی بسیاری از ویژگی‌های شخصیتی و روانشناختی پایه‌ریزی می‌شود و کودکان دارای ضعف‌هایی در زمینه خودکنترلی و خودکارآمدی هستند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش‌دبستانی بر خودکنترلی و خودکارآمدی فرزندان بود.

نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش‌دبستانی باعث افزایش خودکنترلی فرزندان آنها شد و این نتایج در مرحله پیگیری یک ماهه نیز حفظ شد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های هاتچ (۲۲)، ساندرز (۲۳) و عیسی‌نژاد و همکاران (۲۴) همسو و با نتایج پژوهش‌های محمدپناه اردکان و همکاران (۲۵) و طاهری و همکاران (۲۶) ناهمسو بود. در تبیین ناهمسویی نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های گذشته می‌توان به تفاوت در جامعه و روش اجرا اشاره کرد. در پژوهش حاضر فرزندپروری مثبت را به والدین آموزش و اثر آن را بر خودکنترلی فرزندان بررسی کرد، اما در پژوهش محمدپناه اردکان و همکاران (۲۵) فرزندپروری به مادران آموزش داده شد و اثر آن بر خویشتنداری فرزندان و در پژوهش طاهری و همکاران (۲۶) فرزندپروری مثبت به والدین دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی آموزش داده شد و اثر آن بر کارکرد خانواده (یکی از مولفه‌های آن کنترل رفتار) سنجیده شد.

شاید این تفاوت که پژوهش حاضر بر روی والدین (هم پدر و هم مادر) کودکان عادی، اما پژوهش محمدپناه اردکان و همکاران (۲۵) فقط بر روی مادران و پژوهش طاهری و همکاران (۲۶) بر روی والدین دارای فرزند کم‌توان ذهنی انجام شده باعث تفاوت در نتایج شده باشد. هنگامی که هر دو والد در یک روش آموزش با هم شرکت داشته باشند در مقایسه با زمانی که فقط یکی از والدین در پژوهش حضور داشته باشد مثل پژوهش محمدپناه اردکان و همکاران (۲۵) آموزش نقش موثرتری خواهد داشت. علاوه بر آن، آموزش در خانواده‌های دارای فرزند مبتلا به یک اختلال دیرتر نتایج خود را نشان می‌دهد و به نظر می‌رسد که اختلال فرزندان سبب می‌شود که والدین با نگرش منفی‌تری به جلسات مداخله وارد می‌شوند و همین امر سبب می‌شود که مداخله بر روی والدین عادی (پژوهش حاضر) برخلاف پژوهش طاهری و همکاران (۲۶) حاکی از اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت بر خودکنترلی فرزندان باشد. همچنین، در تبیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت بر افزایش خودکنترلی بر مبنای پژوهش ساندرز (۲۳) می‌توان استنباط کرد که آموزش فرزندپروری مثبت با آموزش به والدین از اینکه روش‌های تربیتی والدین اثرات طولانی‌مدت بر رفتار، عملکرد، انتظارات و شخصیت کودکان در آینده دارد سبب افزایش آگاهی آنان می‌شود. والدین اگر شیوه‌های صحیح مقابله با مشکلات رفتاری

منطقه سه شهر تهران و استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی برای گردآوری داده‌ها اشاره کرد. با توجه به محدودیت‌ها پیشنهاد می‌شود که در صورت امکان از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده، پژوهش بر روی والدین و کودکان سایر مناطق شهر تهران و حتی سایر شهرها انجام و برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته یا مشاهده استفاده شود. از آنجایی که پژوهش حاضر نتایج را یک ماه پس از مداخله بررسی کرد، پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی از پیگیری‌های بلندمدت‌تری مانند دو ماهه، چهار ماهه و حتی شش ماهه استفاده شود. به‌عنوان آخرین پیشنهاد پژوهشی می‌توان به مقایسه اثربخش روش آموزش فرزندپروری مثبت با سایر روش‌های آموزش به والدین مثل آموزش مدیریت رفتارهای والدین، آموزش تربیت سازنده به والدین، آموزش فرزندپروری ذهن‌آگاهانه به والدین و غیره اشاره کرد. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش‌دبستانی بر افزایش خودکنترلی و خودکارآمدی فرزندان بود. نتایج این پژوهش برای متخصصان و برنامه‌ریزان حوزه خانواده و درمانگران و روانشناسان حوزه سلامت خانواده تلویحات کاربردی دارد. با توجه به نتایج این پژوهش برنامه‌ریزی برای بهبود ویژگی‌های کودکان از طریق آموزش به والدین ضروری است که یکی از روش‌های موثر در این زمینه آموزش فرزندپروری مثبت می‌باشد. بنابراین، برای بهبود ویژگی‌های کودکان پیش‌دبستانی می‌توان از روش آموزش فرزندپروری مثبت در کنار سایر روش‌های آموزشی به‌ویژه برای افزایش خودکنترلی و خودکارآمدی استفاده کرد.

References

1. Andrusaityte S, Grazuleviciene R, Dedele A, Balseviciene B. The effect of residential greenness and city park visiting habits on preschool children's mental and general health in Lithuania: A cross-sectional study. *International Journal of Hygiene and Environmental Health*. 2020;223(1):142-50.
2. Mnejja K, Fendri T, Chaari F, Harrabi MA, Sahli S. Reference values of postural balance in preschoolers: Age and gender differences for 4–5 years old Tunisian children. *Gait & Posture*. 2022;92:401-6.
3. Romantika WI, Lusmilasari L, Prabandari YS, Syahrul S. Application of video-based health education in improving mother's knowledge and attitudes about behavioral problems among preschool children. *Enfermeria Clinica*. 2020;30(2):172-6.

فرزندان را نداند به انتخاب راهبردهای نامناسب می‌پردازند که این انتخاب خود مشکلات کودکان را افزایش می‌دهد. بنابراین، فرزندپروری مثبت به والدین از طریق آگاهی از مشکلات شایع در کودکان، مشاهده و پیگیری رفتار آنها توسط والدین، آموزش راهبردهای ارتباط مثبت با کودک، تحسین کلامی و غیرکلامی رفتارهای مطلوب و مدیریت رفتار ناکارآمد موجب شد که بازخوردها و ادراک‌هایی که والدین نسبت به رفتارهای دشوار کودکان خود دارند تصحیح شود و به افزایش توانایی مقابله در رویارویی با وظایف والدگری در قبال فرزندان منجر شود که این خود کاهش مشکلات کودکان را در پی خواهد داشت. در نتیجه، منطقی است که این شیوه برخورد والدین سبب شود که فرزندان بتوانند بهتر هیجان‌ها، باورها و غرایز خود را کنترل نمایند و می‌توان استنباط کرد که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان نقش موثری در افزایش خودکنترلی فرزندان داشته باشد.

دیگر نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین کودکان پیش‌دبستانی باعث افزایش خودکارآمدی فرزندان آنها شد و این نتایج در مرحله پیگیری یک ماهه نیز حفظ شد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های محمدپناه اردکان و همکاران (۲۵)، ریوز-زالدیبار و همکاران (۲۷)، موراسکا و همکاران (۲۸)، رحیمی و همکاران (۲۹)، دهقان منشادی و همکاران (۳۰) و عاشوری و همکاران (۳۱) همسو بود. در تبیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت بر افزایش خودکارآمدی بر مبنای پژوهش رحیمی و همکاران (۲۹) می‌توان استنباط کرد که از اهداف مداخله فرزندپروری مثبت افزایش توانمندی والدین و قدرت خودتنظیمی آنها در مهارت‌های اصلی زندگی و کمک به توانایی حل مشکلات به‌صورت مستقل است. از بخش‌های مهم این شیوه مداخله می‌توان به ارتقای رشد کودکان و مدیریت رفتارهای ناکارآمد اشاره کرد که برای این منظور عموماً از تقویت رفتارهای مثبت استفاده می‌شود. تشویق و تقویت رفتارهای مثبت کودکان توسط والدین باعث افزایش وقوع رفتارهای مثبت و سازگار در کودکان می‌شود و والدین نیز بازخورد مثبتی از تقویت‌های خود دریافت می‌کنند که این امر می‌تواند سبب افزایش خودکارآمدی هم در والدین و هم در کودکان شود. همچنین، آموزش فرزندپروری مثبت از طریق ایجاد فرصت‌هایی برای انجام موفق رفتارهای مربوط به نقش والدینی و آموزش شیوه صحیح والدگری می‌تواند از طریق بهبود ایفای نقش والدینی و تمرین صحیح آن باعث افزایش خودکارآمدی در فرزندان شود. در نتیجه، منطقی است که آموزش فرزندپروری مثبت به والدین سبب بهبود رفتارهای کودکان و احساس کارآمدی بیشتری در آنان شود و روش مداخله مذکور بتواند نقش موثری در افزایش خودکارآمدی فرزندان ایفا کند.

نخستین و مهم‌ترین نقطه قوت پژوهش حاضر پیگیری نتایج در بلندمدت بود؛ موردی که در اکثر پژوهش‌های قبلی مورد غفلت قرار گرفته بود. همچنین، از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس برای انتخاب نمونه‌ها، دشواری نمونه‌گیری و متقاعدکردن والدین به شرکت در دوره آموزش فرزندپروری مثبت به دلیل شیوع کووید-۱۹، محدودشدن جامعه پژوهش به والدین و کودکان پیش‌دبستانی

12. Moschovi D, Kapetanakis EI, Sfyridis PG, Rammos S, Mavrikaki E. Physical activity levels and self-efficacy of Greek children with congenital heart disease compared to their healthy peers. *Hellenic Journal of Cardiology*. 2020;61(3):180-6.
13. Zhou Y, Yin H, Wang M, Wang J. The effect of family-focused psychoeducational therapy for autism spectrum disorder children's parents on parenting self-efficacy and emotion. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2019;33(1):17-22.
14. Dai Y, Zheng H, Liang H, Li R, Lan M, Zeng J. Parental Self-efficacy and Health-related Outcomes Among Children with Hirschsprung Disease: A Cross-sectional Study. *Journal of Pediatric Nursing*. 2020;53:164-70.
15. Zare H, Alipour A, GhobariBonab B, Asemi Z. Effectiveness of children of divorce intervention program on improvement self-control strategies of these children. *Journal of Applied Psychology*. 2015;9(2):65-77. [Persian]
16. Lee TK, Estrada Y, Soares MH, Ahumada MS, Molina MC, Bahamon MM, Prado G. Efficacy of a family-based intervention on parent-adolescent discrepancies in positive parenting and substance use among hispanic youth. *Journal of Adolescent Health*. 2019;64(4):494-501.
17. Svendsen S, Griffin J, Forkey H. Using the attachment relationship and positive parenting principles to build childhood resilience. *Advances in Pediatrics*. 2020;67:15-28.
18. Zhou YQ, Chew QRC, Lee M, Zhou J, Chong D, Quah SH, et al. Evaluation of positive parenting programme (Triple P) in Singapore: Improving parenting practices and preventing risks for recurrence of maltreatment. *Children and Youth Services Review*. 2017;83:274-84.
19. Colditz PB, Boyd RN, Winter L, Pritchard M, Gray PH, Whittingham K, et al. A randomized trial of baby triple P for
4. Vazsonyi AT, Jiskrova GK. On the development of self-control and deviance from preschool to middle adolescence. *Journal of Criminal Justice*. 2018;56:60-9.
5. Li JB, Salcuni S, Delvecchio E. Meaning in life, self-control and psychological distress among adolescents: A cross-national study. *Psychiatry Research*. 2019;272:122-9.
6. Gulseven Z, Liu Y, Ma TL, Yu MVB, Simpkins SD, Vandell DL, Zarrett N. The development of cooperation and self-control in middle childhood: Associations with earlier maternal and paternal parenting. *Developmental Psychology*. 2021;57(3):397-409.
7. Kim J, Siennick SE, Hay C. The Impact of Strain on Self-Control: A Longitudinal Study of Korean Adolescents. *Youth & Society*. 2020;52(6):912-33.
8. Oruzar H, Miranda R, Oriol X, Montserrat C. Self-control and subjective-wellbeing of adolescents in residential care: The moderator role of experienced happiness and daily-life activities with caregivers. *Children and Youth Services Review*. 2019;98:125-31.
9. Hu BY, Li Y, Wang C, Wu H, Vitiello G. Preschool teachers' self-efficacy, classroom process quality, and children's social skills: A multilevel mediation analysis. *Early Childhood Research Quarterly*. 2021;55:242-51.
10. Guo Y, Dynia JM, Lai MHC. Early childhood Special education teachers' self-efficacy in relation to individual children: Links to children's literacy learning. *Early Childhood Research Quarterly*. 2021;54:153-63.
11. Lv B, Zhou H, Liu C, Guo X, Zhang C, Liu Z, Luo L. The relationship between mother-child discrepancies in educational aspirations and children's academic achievement: The mediating role of children's academic self-efficacy. *Children and Youth Services Review*. 2018;86:296-301.

- Parental self-efficacy to promote children's healthy lifestyles: A pilot and feasibility study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021;18(4794):1-17.
28. Morawska A, Tometzki H, Sanders MR. An evaluation of the efficacy of a triple P-positive parenting program podcast series. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*. 2014;35(2):128-37.
29. Rahimi M, Akrami N, Ghamarani A. The effectiveness of positive parenting program on self-efficacy and parenting style in mothers of children with internalized and externalized disorders, *Journal of Clinical Psychology & Personality*. 2021;19(1):93-107. [Persian]
30. Dehghan Manshadi SM, Gholamrezay S, Ghaznanfari F. The effectiveness of positive parenting skills training on parental self-efficacy and children's behavioral problems in female-headed households in city of Yazd. *Quarterly Journal of Social Work*. 2016;5(2):20-7. [Persian]
31. Ashori M, Afrooz Gh, Arjmandnia AA, PormohammadrezaTajrishi M, GhobariBonab B. The effectiveness of positive parenting program (Triple-P) on parental self-efficacy and mother-child interaction in children suffering from intellectual disability. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*. 2015;23(5):489-500. [Persian]
32. Sanders MR. Triple P: A multi-level system of parenting intervention: Workshop participant notes. Australia: The University of Queensland, Brisbane; 2005.
33. Humphrey LL. Children's and teachers' perspectives on children's self-control: The development of two rating scales. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1982;50(5):624-33.
34. Muris P. (2001). A brief questionnaire for measuring self-efficacy in youth. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*. 2001;23(3):145-9.
- preterm infants: Child outcomes at 2 years of corrected age. *The Journal of Pediatrics*. 2019;210:48-54.
20. Garcia AR, DeNard C, Ohene S, Morones SM, Connaughton C. "I am more than my past": Parents' attitudes and perceptions of the positive parenting program in child welfare. *Children and Youth Services Review*. 2018;88:286-97.
21. Li N, Peng J, Li Y. Effects and moderators of Triple P on the social, emotional, and behavioral problems of children: Systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*. 2021;12(709851):1-14.
22. Hatch VI. Impact of positive parenting behaviors and children's self-control on levels of externalizing behavior problems during early childhood. Dissertation, University of New Orleans; 2016.
23. Sanders MR. Triple P-positive parenting program as a public health approach to strengthening parenting. *Journal of Family Psychology*. 2008;22(3):506-17.
24. Isanejad O, Saeedi T, Alipour E. The effect of teaching positive parenting program on behavioral problems and responsibility taking among aggressive elementary students. *Journal of Educational Psychology Studies*. 2019;16(35):191-210. [Persian]
25. Mohammadpanah Ardakan A, Bakefayat F, Shafiezade R. Effect of child-rearing education on the formation of self-restraint on parenting self-efficacy in mothers. *Journal of Pediatric Nursing*. 2020;7(1):31-40. [Persian]
26. Taheri F, Arjmandnia AA, Jamali Gharakhanlou Y. Effect of positive parenting program on family function in parents having children with intellectual disability. *Journal of Rehabilitation Medicine*. 2019;8(3):150-61. [Persian]
27. Ruiz-Zaldibar C, Serrano-Monzo I, Lopez-Dicastillo O, Pumar-Mendez MJ, Iriarte A, Bermejo-Martins E, Mujika A.

35. Hojjati M, Sadeghi, M, Abbasi M, Senobar A. The causal relationship between family cohesion, family conflict, and school satisfaction mediated by self-efficacy among female elementary school students. *Quarterly Journal of Family and Research*. 2021;17(4):43-60. [Persian]
36. Aliakbari Dehkordi M, Kakojouibari AA, Mohtashami T, Yekdelhpour N. The effect of positive parenting program on parenting stress of mothers with impaired hearing children. *Bimonthly Audiology*. 2015;23(6):66-75. [Persian]